

Foaie

pentru

minte, inimă și literatură.

Sub redacția

lui

GEORGIE BARICZ.

Anul al 9lea.

BRASHOV.

1846.

In priv. tipografie a lui Joan Gött.

Bibl. Univ. Cluj	Sibiu
Nr. 651 192...	7. 10

~~PROF~~

070010

Lève les yeux; ici est le travail, la tache à remplir; ailleurs est le repos, le vrai joie, la récompense certaine du devoir accompli jusque au bout.

F. De La Mennais.

Джесетпареа матеріілор кьпрінсе дн ачеасть фбіе.

	Нрѣл фбіей		Нрѣл фбіей
Кап 13 дін картеа Длѣі А. de Gerando,		Дешетпареа	20
Ротънїї	1. 2. 3. 4	О сченъ дін цара віетъцілор	21
Fragmente дінтро повелъ дитігълатъ		Фата лѣі Кіріак	21
кълъгъріца	1. 2	Ротънїї дн пѣтъптъл рецеск	21
Квїнте де тѣнгїере пентрѣ редакторї	1	Молдо-ротънъла ла Парїс	22. 23. 24. 25. 26
Бїстріца (Монастіреа дн Цара ром.)	2. 3	Ѓнїверсалъла інстїтѣт де пѣстраре дн	
Din Архїва Алвїнеї, квїнте адънате		Вїена	22. 23. 24. 25. 26
	3. 4. 5. 7. 8. 9. 10. 11. 12	Префадъ ла Манъалъла де фїлософїе а	
Половрачї	4	лѣі Delavigne	23
Фїлософїе соціалъ деспре едъкація тѣ-		О тїкъ прегѣтіре дѣпъ D. Шаффарїк	24
телор de D. Aimé Martin	4. 5	Поезіа	27. 28. 29. 30
Тїсмана	5	Фонотїпіе	27
Копїе дѣпъ тестаментъла лѣі Нік. Сїм	5	Дѣтнѣртѣшірї дін сфера медїкѣ	27. 28. 29. 31
Рефлексїї ла дескрїереа ротънїлор прїн		Партїделе челор алвастрії шї а челор верзї	28. 29
D. A. de Gerando	6. 7	Sulzer деспре ротънї	30
Копїе асетеенеа дѣпъ зп хрісов дела 1396	8	Dickens ла дѣтнѣрдіреа премїїлор дн	
Фьгърашъла (дескрїереа лѣі)	8. 9	Рѣтнїк	31. 32
Din ігїнераръла Длѣі Болїак	9	Ѓн проїект пентрѣ тїпъріреа де кърцї	31
Ѓн поѣ попор ромън	10	Мошїї, Маїз	31
Трѣсъръ де рекъноцінцъ	10	Че есте варварїа?	32. 33. 34
Самъїл Клаїн	10	Термометръла аторълѣї ла фетїце	32
Істріана	11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18	Ѓн фрагмент дін історїа вісерїчеаскъ а	
О провъ дін лїтва поастръ	11, 12	ротънїлор	33. 34
Мїжлок де а днвѣда скрісоареа кѣ маї		Тїпърї де кълъторїе	35. 36. 37
шълатъ днлесїре	12. 13	Кореспондїнцъ, деспре кълъгъра кълъгъ-	
Совор вісерїческ	14	рілор	35. 36. 37. 38. 39
Протопопїї	15	Dicționarїз латїно-ромън	35
Тетера, козакъла	16	Дела 1796 пълъ ла 1816	35
О адътврїре деспре крещереа попорълѣї		Лавда алънълѣї	35
De ротънїї Істріей	18. 19	Liniamente de а ле векеї арістокрації	
Історїа пропрїетъдїї, о прївїре фїлосо-		франдозецї	36
фїкѣ	19. 20. 21	Хъртїїле де стат	36

Tinerimea și patria, dăpъ Mîșelut	37	Пентрѣ історіа вісерічѣаскъ днцііндаре	45
Noi de noi	38	Скъртъ історіе деспре днчензтъл Вер-	
Prove de tradițiere din Корнелиѣ Nepote	38	шензлѣі ші ротъніі лѣі	46
Din macimelē lăi Фрідерік II.	38	Ѣн къціг археологик	46
Църанзл дн Франца	39	Днцііндаре деспре тпърїреа къвънтъ-	
Din Magazinъ історик, капете дела Радъ		рїлор вісерічѣі	46
Гречеанъ	40	Рецеле пъмънтзлѣі	47
Ѣтеле датърї історічѣ пентрѣ Полоніа	40	Ораціе ла чїгіреа класїфикацілор дн Блаж	47. 48
Чѣва деспре лїмба ротълъ	40. 41	Елеганца, ростъл лїмбеї ротъне	48
Ѣн естракт дн статїстїка Сербїеї	40	Къвънт школастїк зїс дн 29. Ізніе 1846	
Peel	41	de I. Маїорескъ ла Країова	49. 50. 51
Лїтератърѣ історїко-полїтїкъ, деспре ке-		Історїа знеї пене	49
незіатърї	41	Афорїстї пентрѣ пъстрареа съпътъдїї	50
Хрїсов ал лѣї Бѣла IV. 1247	42	Лїпса шї оїеа	50
Daniil O'Connell	42. 43	Пентрѣ зп лесїкон ла Іанї	51
Деспре словѣ шї лїгѣре	43	Лъцѣрна ла Ромаїї	51
Добъ докѣменте де таре днсемънтате	43	Meditație ла капетъл анълѣї 1846	52
Ѣн дат маї поѣ ла історїа вісерічѣї ро-		Деспре дрептъл пъвлїк ал църеї ротъне	52
тъне	43		
Брзчѣа лѣї Шерван Кантакъзїнъ, пъсъ			
лънгъ Віена дн а. 1683	44	Афаръ де ачестѣа маї ے шї зп фрзтос пъ-	
Ѣтеле опїнїї полїтїчѣ а ле лѣї Іосїф II.	44. 45	тър де поезїї, към шї алте въкъдї просаїчѣ а-	
De кълтъра твсїкалъ	44. 45	търънте префїрате прїн чѣї маї твдї Нрї.	

центръ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 1.

Marti, 1. Januarie

1846.

КАП АЛ ТРЕЙСПРЕЗЕЧЕЛЕА ДИИ КАРТЕА D. A. Gerando. Ромънии.

D. Герандо дн картеа са титлатъ „Трансилванія ші лъкъиторіи съ“ дървиеще ачел кап пѣмаі ромънилор деспре каріи скріе аша:

Ромъниі дн Трансилванія сънт чеі маі античі лъкъиторі аі дърей. Еі стъпънисеръ ші днтемеіесеръ зн принципат, не кьнд магіаріи дши днтисеръ домніреа лор несте пѣнді дн векаа Дачіе. Ла тарцініле апсене аі ачестеі провинціі домніа ші алді принці ромъни, кьм „Мълътоартъ“ ші „Глад“. Тоді требіръ а се траце дпайнтеа порокълві магіарилор, а кърор домніе дшпліні не чеа а романілор. Ноіі венетічі пѣ се ашезаръ днтр'о сінгъръ парте а дърей, ка дн Ыгаріа. Еі се днтисеръ ші се рѣспъндіръ престе тоате цінвѣрїле ачелеіаші, дар фъръ а се аместека къ стръвекіі лъкъиторі аі дърей. Темеівл ачестеі деспърдірі, каре стъ ші пълъ а стъзі есте кьрат релецеос.

Креціністѣл пѣтрѣсе фоарте тѣмпѣріѣ ла колоніціі romanі din Dacia. Дн Трансилванія се афл инскріпціі дела апл 274, деаспра кърора стъ крѣчеа. Дела 325 с'аѣ пѣстрат зн пѣме Теофіл, „Епі-

скопъл Готилор,“ каре дн грешалъ саѣ аскріе Дачилор; ла 390 се ворвеще де зпѣл Ніколае „епіскопъл Дачіеі.“ Ромъниі афлндѣсе сънт инфлѣнда Бізанцѣлві (Константинопол) приміръ крѣнда гречилор ші магіаріи ла веніреа лор дн Трансилванія, днчепъръ асемenea а дмѣрѣдіша ачеа вісерікъ. Історічіі bizantinі спѣн, къ капъл ачестор осташи Гѣла (Іѣліе) с'аѣ вотежат ла Константинопол; іар ла днтоарчереа са днтемеіе епіскопатъл дела Алба Іѣліа (Бълград). Не кьнд магіаріи дн Трансилванія приміръ крѣнда днвшілор, копнаціоналіі лор дн Ыгаріа рідікаръ стеагъл католичістѣлві. Дѣпъ че рецеле С. Стефан примі короана сѣпѣтъ дела Рома, авеа а сѣвтраце не осташиі трансилваніі дела инфлѣнда Бізанцѣлві, каре о ші фѣкъ. Де атѣнчі днтре магіарі ші ромъни се врзі десвінаре. Фрѣнташиі ачестор дн вртъ трекъръ дн чеата поілор стъпъні ші дши пърѣсіръ вісеріка; дар попоръл пѣші пърѣсі крѣнда, ші се ліні къръ ачеш къ атът маі вѣртос, къ кът преодіі лор ера маі сѣрачі ші маі мѣлт прігоніді (persecutes)

Ромънъл пѣзіндѣшї релецеа са, дши пѣстръ ші датінеде сале ші літѣа са. Токма центръ-къ еі се днфрѣнта къ ва

попор ривал, каре дши авеа individua-
теа са, ромънїи джк'ши пъзиръ осевїтел
лор характер ка о вїстїерїе скъмпъ. Еї
пъпъ астьзї аѣ о лїмъь къ тотъл романъ,
ші ла еї се маї афлъ datinї веки, каре де-
ла челелалте попоаръ romaniche с'аѣ пер-
дът къ тотъл. Ынеме пъте пъгъне, към
Флорїка (Flora), Dainã (Diana), Dainїда
сънт фоарте лъдїте днтре фемеї. Чеа
dinãtie dãmınекъ din Maїz ромънїи църанї
о маї сервезъ prin tradїcie ка съръ-
тоареа Флорей; еї мерг ла къмп шї дп
пъдърї, се джкъпъпъ къ флорї шї къ фої,
ші се ре'нторк сълтънд ла сат. Кътръ
джчепътел верей дпмлънтъ dїnaintea къс-
чоарелор лор зп съл лънг къ пъштъф
de кренцї шї de фъп, пе каре'л пъмеск
Arminden. Се крeде, къ ачeаста е о da-
tinъ romanъ. Колонїцїи останаї дши серва
джчепътел апълвї вътълїлор, ridїкънд pain-
теа зшїлор лор arma Dei seu Martis. Дж-
къ п'аѣ трекът ані чїпчїзечї, декънд ла дп-
гропъчънї се ведеа праeficae (пльнгътоа-
реле), шї църанїи пѣ лїпсеск нїчї одатъ а
пъне торцїлор къте зп ван дп гъръ. Дж-
пъратъл Іосїф II. ка dãmıtan че ера пе-
джпъкат а кредїнцей дешерте, щїѣ щерце
ачеастъ datinъ; тотъш зп фїѣз їзвїторїс
пѣ сѣфере а се дпмортънта ал сѣѣ татъ,
пъпъ а пѣ пъне зп креїдарїс дої дп тъ-
пъ. Сь адаоцем, къ ромънїи пѣ скот нїчї
одатъ апъ din врео фънтъпъ, фъръ а пѣ
върса din ачeea кътева пїкътърї пе пъ-
тълнт; еї къ ачeастъ лївагїе дппрезпъ
оарешче кредїнцъ дешартъ.

Салтърїе ромънещїи сънт de зрїме
romanъ. Ынеме фїгърї шї adeseорї пѣсе-
търа сълтъторїлор пе адък aminate дескрїе-
рїе салтърїлор антїче. Салтърїе лор въ-

деск (manifestant) totdeauna врезн къдет,
врео фаптъ; еле аѣ о дпсепмъчъне de-
terminatъ. Аша салтел хъдъган каре есте
чел маї лъдїт, се паре къ джкїпъїе ръпї-
реа савїелор. Салтел кълъшерїлор дп-
къ е фоарте карактерїстїк. Етїмолоцїї во-
їеск а щї, къ ачелаш се сълта дп Coli-
saem; алцїї сънт de пъререа, къ ачелаш
есте зп салт de кълъредї, саѣ маї кърат
„зп салт de каї.“ О tradїcie дї дъ зп
джчепът пълт маї респектавїл, шї къвъп-
тел ромънеск дп dedъче дела collinї salii,
скъртат colli salii. Nicuport пе спъне, къ
сълтъторїи салїнї (зп фелїз de попї) авеа
зп темплъ (капїще) пе Деалъл квїрїнал
(дп Рома). Кътръ мїжлокъл лвї Априліе
сълта еї сънт кондъчереа зпвї кап саѣ
Vates днтре пеще къптече, каре дп тїм-
пъл лвї Орадіе авїа се маї пътеа дпде-
леце. Сълтъторїи ромънїи поартъ пъпъ
дп зїоа de астьзї ка шї romanїї дбъ къ-
реле дпвътвате къ пастърї de арапъ крѣ-
чїш песте змър; зпа din ачеле джкїпъїе
кърела de савїе; — салтел лор, каре е
прївїт оарешкъм de сѣнт дп джчеп къ
капетъл лвї Априліе саѣ дъпъ Ръсалиї, дп
лок de савїї авънтъ веде лънцї, шї пе
кондъкъторїс шї'л пъмеск вътаф. — Амї
сѣввїне зп салт, ал кървї пъте пѣ мї'л
щїъръ спъне, каре дпсъ мїе'мї вътѣ ла
окї фоарте. Дъпъ че сълтъторїи пърече
мерсеръ къдїва нашї дп ротогол, върва-
цїи се дешърдїръ de фемеї. Ачесте din
зртъ мерцеа зпа къте зпа пе лънгъ вър-
вадї, шї се пъреа къ казтъ къ neodїхъ
зп лъкръ скъмп. Вървадїи се адънаръ ла
зп лок шї мїшка din пїчоаре ка останаї
дп маре, апої ръзїмъндъсе дп лънцїе
лор веде фъчеа сърїтърї перегълате дп-

codite de стрігъри, ка ші кѣм ар продъче о вѣтъліе. Фемеіле дѣкъ тот маі пѣшіа тѣкънд ші серіоасе ка пѣще зѣбре. Дѣ зрѣтъ вѣрвадіі се дѣіентарѣ ла еле дѣтре мішкѣрі де вѣкѣріе, ка ші кѣм дѣпъ зп перікол таре с'ар фі реафлат, ші ле редѣсерѣ дѣ коріѣ, знде сѣлта тоці кѣ вѣкѣріа чеа маі вііе. Ачі се vede, че пѣтернікъ е традиція. Салтѣл ачеста есте о поетѣ дѣтреагѣ. Чіне шіе ла че інкѣрсіе де варварі есте ачела dedікат дѣтрѣ свеніре. — Дѣеле салтѣрі аѣ карактер фоарте фѣріос. Де ачестеа въззів дѣтр'о зі ла дѣзна лѣпгѣ Кѣлж, кѣнд пропріетаріѣл фѣкѣ ротѣнілор дін сатѣл сѣѣ зп оспѣц. Дѣпъ свнетѣл знеі мѣзічі сінгларе вѣрвадіі фѣкѣнд зп черк (ротогол, коріѣ), дѣші грѣтѣдірѣ веделе тот ла зп лок, сѣрірѣ дѣ свс, ші дѣченѣрѣ а стріга дін пѣтері. Ла дѣченѣтѣл фіекѣреі сѣлтѣрі вѣрватѣл тотдеазна дѣші іа пе сѣлтѣтоареа са де тѣпъ, фаче доі паші пайнте ші зѣл дѣдѣрѣпт, дар дѣ черк, дѣкѣт фіе-каре пѣреке віне іар ла локѣл сѣѣ. Апоі сѣлтѣторіѣл дѣші рідікъ тѣпа ші дама дѣпінсѣ де дѣпсѣл де кѣтева орі кѣ віочзне трече пе свпт ачешаш. Дѣеорі вѣрвадіі се адѣпъ ла міжлок, покпеск дін дедеге, сар дѣ свс, deodатъ стаѣ іарѣ, се зітѣ ла пічоаре кѣ каре се пѣреа кѣ дѣчкаркѣ а форма фігѣрі пе пѣтѣнт; дѣтр'ачеа фемеіле лѣндѣсе зпа пе алта де тѣпъ, се дѣторк дѣчет дѣ ротогол; апоі сѣлтѣторіѣл іар' дѣші апѣкѣ фемеіа, о рідікъ, о дѣтоарче, о ласѣ іарѣ пе о кліпїтѣ ка сѣ факѣ мішкѣрі, саѣ сѣші іа о пѣсетѣрѣ, ші ел іар се дѣтоарче ла сѣлтѣтоареа са. — Салтѣріле ачестеа тотдеазна мерг дѣпъ такт, де ші melodііле де тѣлте орі сѣат преа

копѣзѣ. Дѣеле рефрѣне се репедеск дін рѣстїмп дѣ рѣстїмп ші ротѣніі ле дѣсоцеск кѣ плеспірі дін тѣпї, стрігѣнд дѣ версѣрі (дескѣптече), ші спзїнд лѣкрѣрі де глѣте сѣлтѣтоарелор лор саѣ ші прївіторілор. Ка семп а знеі галантеріі сінгларе сѣлтѣторіѣл дѣші апѣкѣ дама цапѣп де зѣрѣл еі чел делікат, ші аша о дѣпїоде дела сіне; кѣ ачеста дѣсешпѣ ел, кѣ о ласѣ ші дѣ тѣлѣтѣмѣде. Фемеіле салтѣ пѣрѣреа кѣ окїі плекаді дѣ жос; еле маі тѣлт мерг декѣт сар, пре-сте тот вѣдеск ретраѣере маі таре, дѣ време че вѣрвадіі салтѣ кѣ дѣфокаре педѣмерїтѣ. Дѣферѣлѣтаді де мішкаре ші де лартѣ, се паре кѣ зітарѣ тоате фігѣреле реглѣте; стрігѣ фоарте таре, рідікѣндѣші тотдеодатѣ фаца чеа вііе дѣ све ші скѣтѣрѣндѣші лѣпїіле плете. Ла зрѣтѣ пінтре порѣл де пѣлбере пѣ маі везі декѣт пічоаре гоале, опїпчі, чїсте галѣне, пегре, рошіі, каре се аместекѣ, се дѣпїпг ші ват дѣ пѣтѣнт.

Чїтіторіѣл сѣ пѣ се тіре, кѣ ворѣеск аша пе ларг деспре салтѣріле ротѣне; еле дѣ адеѣр аѣ о таре дѣсемпѣтате. Салтѣл есте чеа маі де фрѣпте петречере а дѣранїлор транспїванї. Еї дѣ тоате дѣмінечіле мерг ла віртѣл (кѣрчѣта) сатѣлї, ші дѣра дѣтреагѣ саре дѣпъ лѣзѣта (четера) дїганѣлї. Сѣлтѣторїі вѣпї сѣпт фортеспектаді, ші афлѣ зшор тіресе, пептрѣ-кѣ жѣпеле фетїде кѣ тѣрїтатѣл пѣ се лапѣдѣ де плѣчереа ачешаш. Еле ащѣапѣтѣ ка сѣ ле дѣкѣ дѣ тоатѣ дѣмінека ла вірт; апоі се ші дѣгрїжеск сѣ деа де зп вѣрват сѣлтѣторїѣл вѣп. Талентѣл салтѣлї дѣтре ачесте дѣпреціѣрѣрі пе ачі де пѣ е зна дін віртѣділе кѣсене. — Дѣеорї

*)

се афлѣ ши сълтѣторѣ дѣн месерѣ (ex professo), карѣи ѣмѣлѣ дѣн чете дѣн сат дѣн сат ши салтѣ ка смѣнтѣдѣ де мѣате. Еѣ се кред а фѣ домпѣдѣ де некѣратѣл, ши сътепѣи, ѣар маѣ вѣртос фетеѣле, дѣи мѣлесек вѣне. Ън сълтѣторѣи вѣн, каре ѣ осѣндѣт ла фокѣл де вѣчѣ! Аѣ нѣ е ачеста тетеѣи де ажѣис пентрѣ мѣлостѣвѣре? Ла ѣн орѣшел анѣте Тѣиш афлаѣи шепте сълтѣторѣ апѣкадѣ де некѣратѣл, карѣи ѣмѣла прѣн дѣнтѣтрѣле Бѣлградѣлѣи. Еѣ спѣнеа дѣн гѣратаре, кѣ дракѣл ва лѣа пе ѣнѣл дѣн еѣ кѣ трѣн кѣ тот; ачеста дѣндоѣа компѣтѣмѣреа прѣвѣторѣлор. Еѣ дѣн адеѣвр сълта фѣрте вѣне ши прѣвѣа кѣ ѣн фелѣи де трѣфѣе ла вѣедѣи оаменѣ, карѣи се пѣреа кѣѣи ваѣерѣ. Есте фѣреѣе, ка ачест рат де кѣщѣи гѣиши аѣѣѣ чѣнстѣторѣи сѣи. Дѣнрѣчѣдѣи пѣ лѣкрѣ, ши дѣн дрѣѣтѣл лор даѣ де оаменѣ прѣѣтѣношѣи кѣт ши де креѣдарѣи кѣ прѣисос. Се дѣнтѣпѣлѣ преа де тѣлѣте орѣ, кѣ дѣпѣ че сълтѣторѣи аѣцентарѣ ѣн рѣстѣиш хотѣрѣѣт дѣпѣ дракѣл, дѣши дѣнкеѣе кѣрареа кѣ кѣсѣторѣа, ши дѣн старѣа лор де маѣ пѣпѣте пѣ пѣстрѣазѣ маѣ тѣлѣт нѣмѣк, дѣкѣт о фаѣмѣ пѣндоѣитѣ де хѣрпѣчѣе ши граѣѣосѣтате.“

„Ротѣнѣи сѣѣпадѣи авѣа де сѣпѣт шервѣе, сѣпѣшѣи ла преодѣи сѣрѣчѣи ши пѣнѣвѣдадѣи аѣ тоатѣ кредѣнѣа дѣшартѣа попоарѣлор семѣчѣвѣлѣзате. Оаменѣа кѣрор сѣрѣпѣчѣе се дѣвѣпѣлѣ ла мѣжлок ле сѣпѣт лор кѣ прѣпѣс, ачѣѣа аѣ окѣи рѣѣи (deokie). Сѣпѣт ѣнеле зѣле а сѣпѣтѣпѣеѣ, кѣт е марѣа ши вѣпѣреа, дѣнтрѣ каре зѣнеле рѣле аѣ пѣтере свѣпра - патѣралѣ. Сѣре сѣарѣѣ, адѣкѣ пе кѣнд се апроѣе мѣнѣтеле де аѣши перде пѣтереа пе ачѣа зѣи, дѣши дѣндоѣеск рѣѣѣатѣа дѣн контра вѣедѣлор оаменѣ. Аша дѣн

ѣнеле дѣнѣтрѣи се пѣзѣск а ешѣи дѣпѣ а пѣсѣл сѣарѣлѣи сѣре а пѣ авѣа врео пѣпасте кѣ „Марѣдолеа.“ „Дѣкѣте Марѣдѣсѣара!“ есте ѣнѣл дѣн фраселе кѣ каре дѣнѣтрѣи пе чѣнева. Кѣт пентрѣ фертекѣѣтоаре, еле фѣреѣе вѣѣазѣ пѣмаѣ сѣре а фаче рѣѣ; дѣн порѣчѣреа еле се пот кѣноаѣе, пентрѣ-кѣ фертекѣѣтоареле аѣ кѣте о коадѣ ѣнеорѣи сѣпѣѣоарѣ, ѣар алтеорѣи аколо, ѣнде арѣе ши дракѣл а са. – Дѣн архѣвеле комѣтателор се афлѣ процѣсѣрѣи фѣкѣте асѣпра фертекѣѣтоарелор (стрѣгоаѣе), каре ар фѣи фѣарте кѣрѣоасе, дакѣ пѣар фѣи преа дѣнфѣорѣѣтоаре. Маѣ вѣртос ротѣнѣи ера, карѣи ера пѣрѣѣдѣи ка фертекѣѣторѣи. Даѣкѣ сѣр. п. пѣпорѣчѣдѣи авѣа вреѣн пѣѣел саѣ врео патѣ пѣагрѣ пе трѣн, ера фѣарте грѣѣи аѣ сѣѣпа де прѣпѣсѣл, кѣ пѣар фѣи фертекѣѣторѣи. Се ѣѣѣа ка сѣгѣр, кѣ дракѣл пѣ сѣмѣте нѣчѣи о дѣрѣре ла локѣрѣи ѣнде пѣлеа авѣа вреѣн семп. Пентрѣ ачѣеа пѣ лѣпѣсѣа а фаче прѣве пѣѣтѣроасе сѣре а се дѣнкрѣдѣнѣа де пѣсѣмѣдѣчѣнеа дѣнрѣчѣѣлѣи. Ла 23. Излѣе 1728 сѣ арсѣрѣ ла Сегедѣн дѣн Ънгарѣа шѣсе фертекѣѣтоаре, дѣнтрѣ каре се афла ѣн вѣтрѣн де опѣзѣчѣи ши доѣи анѣи, каре фѣсѣсе дѣрегѣторѣи ла ораш. Дѣн ачѣеаш зѣи се арсѣрѣ ла талѣл Тѣсеѣи шепте фертекѣѣтоаре пе рѣг. Пѣпѣлѣ ла а. 1739 фертекѣѣторѣи пе ла Арад ши ла Цѣзла се жѣдека прѣн прѣвѣ де апѣ. Даѣкѣ пота, дѣи да торѣдѣи, пентрѣ-кѣ се кредѣа, кѣ елементѣл кѣрат лапѣдѣ пе вѣноват. Тот че авѣа пѣрѣѣдѣи а фаче маѣ вѣне, сѣре аѣши компрѣва пѣвѣновѣѣдѣа ера ка сѣ се пѣче. Нѣмаѣ ла а. 1758 свѣт Марѣа Терѣсѣа, дѣнчѣпѣ гѣверпѣл авѣстриаѣк а пѣнѣ капѣт ачѣстѣи фелѣи де есѣкѣдѣи. Ел опрѣ пе жѣдекѣторѣи а дѣчѣе врео жѣдекатѣ асѣпра фертекѣѣторѣлор фѣрѣ дѣнпѣтерпѣчѣре лѣатѣ дѣла капѣчѣларѣа кѣрѣѣе.“

„Ромънїи знеорї кред, къ кзтаре орї кзтаре ом къшзлъ сечетъ, саъ къ адъче плѳіе *). Къпоск зп ботанист прокопсіт, каре дптръ зна de зїле авїа скъпъ de сътенї. Ачелаш ервѣрїа не зп деал, нїще трекъторї дп зѣрїръ. Ла дпченѣт еї пѣ пѣтеа осевї форма фїїндеї вїе не кареа о vedea дїп депъртаре; дпсъ къ дпчетѣл, вздетънд ла ведїїле преа къпоскете дп сат дшї пѣсеръ дп кап, къ еї ар фї dat de зп лѣп. Дечї апъкъ а гонї не лѣп; дпсъ кътъ мїраре дї къпрїнде не кънд дп лок de лѣп се рїдїкъ о фїїндъ омепеаскъ. Нѣмаї зп стрїгоїз дшї пѣтеа скїтѣва форма аша. Бїетѣл ботанист, рекъзънд дїп дпълдітеа щїїндеї, се vedea преа рѣъ тратат. Дїп порочїре о трѣсѣрѣ трече не аколо, шї ел фѣ скъпат ла времѣ вѣпъ. Мї с'аъ спѣс, къ нїще сътенї ромънї темъндъсе кѣмкъ дптре еї с'ар а фла фертекъторї, дптр'о сеаръ пѣсеръ дп вїсерїкъ атѣтеа ѳле плїне de лапте, къте вачї ера дп сат. Еї ера сїгѣрї, къ вор дескоперї не фертекъторї, пентрѣ-къ лаптеле дела вачїле ачелора тревзїа съ се пѣѣрїаскъ неапърат песте поапте.**)

*) Шоломопарї. Ам къпоскѣт зп ом вѣтрѣп дїп сатѣл Чѣѳд лѣпгъ Блаж, каре адъна вѣлѣдї дппредїѣр de сїне, ле арѣта кѣрѣл порїлор шї ле мїнцїа, къ ел порѣнчеще порїлор шї фѣлдерелор ка съ еасе дїп кеїа Тѣрзеї. Сътенашїї кредѣа вѣтрѣпѣлї шї аша сѣперстїгїа се дпкзїва дїп мїка прѣнчїе дп тїпереле лор інімї. Реч.

**) Ачестѣ дѳъ пѣнтѣрї дїп зрѣтъ сѣмт традъсе рѣъ дп нещѣеде, дѣнд зп дпцелес къ тотѣа осевїт de ал орїціналѣлї франдоз, ка нї кѣп тоцї ромънї ар фаче къ лаптеле аша шї прѣѣтрїнденї. Реч.

Знеорї лѣкрѣрїле ачестѣа сѣперстїгїоасе се аместекъ къ крѣнченїї. Еї дпморѣп-тъ не фертекъторї ка шї не алцї рѣпо-садї; дар de кѣтѣва с'ар лѣдї фамїа, къ еї с'ар фї арѣтат дп сат сѣпт форма вреѣнеї вїетѣдї, ле дескїд морѣпѣтѣл шї ле стрѣ-пѣнг трѣнѣл морѣт къ зп пар, пентрѣ-ка съ пѣ маї поатъ ешї.

(Ва зрѣма.)

ФРАГМЕНТЕ ДИНТРО НОВЕЛЪ ДН-ТИТЪЛАТЪ КЪЛЪГЪРЦА. *)

Ачѣаста ера дп времѣа Домнїеї фе-рїчїтѣлї, саъ de вредї маї вїне а непорочїтѣлї прїнд Костантїн Брѣнковѣанѣл, не каре л'ам къпоскѣт дп вїадъ шї л'ам плѣнс дѣпъ моарте.

Съ не адъчем пѣдїп амїнте de пѣте-реа фамїлїї лѣї; de непѣтѣрателеї вогъ-дїї; de дѣлчедїле знеї лѣпцї вїедї плїне de десѳѣтѣрї шї vom мѣртѣрїсі къ соарта пѣ пѣтеа фаче нїмїкъ маї мѣлт пентрѣ зп Крїс модерн. Апої съ не дптоарчем къ гѣндѣл дп капїтала сѣлтанїлор ла леат 1714, съ vedem зп вѣтрѣп къ о фїзіогно-міе мѣреадъ, къ варѣа лѣпгъ, къ пѣрѣл алѣ, че дї къдеа дп плете не змерї, дп-пайнтѣнд кътре локѣл осѣндеї, околїт de фїї шї de непоцїї сѣї; съ vedem капетеле ачелор копїї къзѣнд къте зѣл, зѣл, дп-пайнтѣа вѣтрѣпѣлї, шї сѣнцїеле лор стро-

*) Кѣлѣторѣл, каре ш'а дат словозѣнїа а дп-дрѣнта стїлѣа чел векїз шї алевое de дпде-лес ал ачѣдїї повелъ, п'а гѣсїт къ калѣ а дппайнї дела сїне пѣрдїле че лїпсѣск дп манскрїптѣл дїп каре а лѣато.

mind хайеле непорочитѣлѣ татъ, мартър деснѣдеждѣт ал сѣжршитѣлѣ лор; съ'л vedem дп минѣтѣл торѣи арвккнд о дѣ-
 рероасъ прѣвѣре асѣпра челѣ дп зртѣ коп-
 нѣл каре маѣ рѣтѣсесе, дмгерѣдѣшжндѣ'л
 чеа дп зртѣ дпгерѣдѣшаре шѣ дптинжнд
 капѣл ла сатѣрѣл дѣалатѣлѣ; съ ле vedem
 ачестеа, шѣ vom зѣче кѣ зп фѣлософ: Нѣ
 ферѣчѣ пе нѣменѣ дпнаптеа сѣжршитѣлѣ.
 Дар кѣражѣл кѣ каре шѣѣ а мѣрѣ шѣ ста-
 торнѣчѣа че авѣ дп релѣчѣа са фѣрѣ вред-
 нѣче де векѣз крѣчѣн шѣ спѣларѣ о крѣмѣ*).

„Фамѣлѣа Корвѣнѣлор ера зпа дпн че-
 ле маѣ дпсепнате але дѣрѣи сѣвт domnia
 ачестѣ прѣнд, шѣ сочѣа марѣлѣ логоеѣт
 Корвѣанѣл, пе лѣнгѣ о вѣнѣтате фѣреаскѣ
 авѣа ачел дѣх де мѣлостенѣи шѣ фачерѣ де
 вѣне, каре дп довѣндѣсе дп сочѣататеа
 прѣндеселор Брѣжковѣнѣче. Пентрѣ вѣсе-
 рѣчѣ маѣ алес, нѣчѣ о жѣртѣф нѣ і се пѣ-
 реа маре, шѣ тоатѣ пѣререа де рѣѣ дѣ
 ера кѣ нѣ поате съ дпкѣне ла тѣнѣстѣрѣ
 атѣтеа мошѣи кѣте ар фѣ дорѣт. Локѣл
 де дптѣлѣвѣре ал кѣлѣгѣрѣдѣлор дпн тоате
 пѣрѣдѣле ера каса еѣ, сѣгѣре фѣнд кѣ вор
 гѣсѣ аколо тот ажѣторѣл шѣ дплеснѣрѣле
 де каре ар авѣа тревѣндѣ.

Добѣ фете шѣ зп вѣѣат алкѣтѣвѣа ачѣа-
 стѣ фамѣлѣе. Фата чеа маѣ маре Елена,
 дп вѣрстѣ де 17 апѣ, ера нѣ пѣмаѣ фѣрѣ-
 тоасѣ, нѣ пѣмаѣ мошѣенѣсе калѣтѣдѣле сѣ-
 флетѣщѣ але мѣмесѣ, дар съ афла дпкѣ
 дпподовѣтѣ кѣ дпвѣдѣтѣра кѣтѣ съ пѣ-
 теа довѣндѣ пе ачеле времѣ. Мѣлѣдѣ тѣнерѣ
 сѣар фѣ сокотѣт порочѣдѣ съ о ѣа де сочѣе,

дар атѣнѣчѣ зѣстреа нѣ ера чеа дпнтѣи коп-
 дѣчѣе а кѣсѣторѣи, шѣ еѣ ар фѣ врѣт маѣ
 дпнтѣи съ се дпкѣрѣдѣнѣдезе де пот фѣпѣлѣ-
 кѣдѣ, лѣкрѣ кам ачѣвое дптр'о времѣ кѣнд
 адѣнѣрѣле ера рарѣ, шѣ кѣнд фетеле де-
 парте де дпкѣнѣчѣвѣеле челе вѣклене шѣ
 интересате але вѣрѣвѣдѣлор, п'авѣа алтѣ
 сочѣетате декѣт а мѣтелор саѣ а товарѣ-
 шелор де копѣлѣрѣе. Апоѣ кѣтм, прѣн тоате
 ачесте гревѣтѣдѣ, тѣнѣрѣл Лѣвѣрдеанѣ гѣсѣ
 прѣлеж а фаче пе Елена съ гѣндѣаскѣ ла
 дѣксѣл; ачѣаста есте секретѣл аморѣлѣи,
 шѣ дп кѣпоск тоѣи ачѣѣа каре аѣ ѣвѣт
 вреодатѣ. Ел нѣ ера маѣ фѣрѣмос декѣт
 чѣѣлалѣдѣ тѣнерѣ, дар съ деосѣвѣа дпн мѣлѣдѣ-
 теа лор прѣн нѣше септѣментѣе романтиче
 шѣ зп карактер кавалереск, дарѣрѣ де о
 потрѣвѣ прѣдѣвѣте де фетеѣ, чел дпнтѣи
 пентрѣ-кѣ рѣспѣнде ла вѣаѣа лор де ѣлѣзѣи,
 шѣ чел де ал доѣлеа, пентрѣ-кѣ фетеѣле
 пентѣнд довѣндѣ сѣнгѣре слава, ѣвѣеск кѣар
 зѣшѣра еѣ дп ачѣѣа каре о аѣ, саѣ каре съ
 пар вреднѣчѣи а о авѣа. Шѣ тѣнѣрѣл амо-
 рѣз съ деосевѣсе дп вѣтѣлѣа дѣла 21 Авг.
 1690, вѣтѣлѣе дп каре рошѣнѣ кѣшѣгасерѣ
 о вѣрѣндѣ стрѣлѣчѣтѣ асѣпра пентѣлор.

Апоѣ, афарѣ де ачесте кѣвѣнте, поате
 кѣ Лѣвѣрдеанѣл авѣа факѣлтатеа а ѣвѣи маѣ
 мѣлѣт декѣт алѣдѣи; поате кѣ пѣтрѣндѣреа
 фетеѣаскѣ дескоперѣсе дп ел о ѣнѣмѣ тѣ-
 пѣрѣ шѣ непѣрефѣкѣтѣ. Адевѣрат дп а-
 дѣнѣрѣ ел нѣчѣ одатѣ нѣ помѣнеа пѣтеле
 Еленѣ, ва дпкѣ се пѣреа а черка зп фел
 де сѣнѣраре шѣ мѣнѣе, кѣнд азѣѣа пе алѣдѣ
 пѣтѣрѣжнд фѣрѣтѣсѣдѣле еѣ; дар пентрѣ а-
 чел че сѣар фѣ интересат сѣѣи афле секре-
 тѣл, кѣар пѣртареа ачѣаста ар фѣ фост о
 доваѣ. Орѣ кѣтм ва фѣ, Елена азѣѣсе вор-
 ѣнд де дѣксѣл; дп вѣзѣсе де кѣтева орѣ

*) Се зѣче кѣ К. Брѣжковѣанѣл ар фѣ фост з-
 нѣл дпн прѣчѣнѣзѣторѣи торѣдѣи зпѣѣлѣлѣ сѣѣ
 Шерван II.

къларе дн парада домнеаскъ, ба кiар дн
 каса пъринцилор ей, unde днсоцеа кьте о-
 датъ пе татъ-съѣ ла зиле де визитъ, ши а-
 тьта а фост дндестъл ка съ'л жвдече вред-
 ник де драгосте. Анделецереа лор съ зр-
 ша де маї тълът време, ши акъм хотърж-
 серъ ка ел съ тримидъ пе татъ'о а о чере
 формал дн късъторіе. Тоате съ пвсеръ
 ла кале пентръ ачеаста, кънд о днтъмла-
 ре непревъзътъ ле стрікъ планъл, чел пѣ-
 дин пентръ кьтъва време. Дої оамені дн-
 семпаді дн історіа лъміі, тръџеа атъчї
 интересъ ши въгареа де сеатъ; зпъл це-
 перал mare, ши ръсвоіник вітеаз пълъ ла
 песокотинъ, достоіник де днтреприндеріле
 челе маї дндръзпече, патъръ де фіер, фъръ
 слъвїчїзнї ши фъръ де предет, децента
 ачел интерес че дн днсъфлъ слава непоро-
 чїтъ. Челелалт вітеаз ши днцелент тот-
 деодатъ; каре стълџеа дн сілъ дѣпъ окїі
 свпъшілор съї вълъл свперстїдіі ши ал пе-
 щїиндіі, каре, прїн despoticъмъл чел маї
 абсолют чївїліза зп пеам сълватїк; днсъфла
 зп ентъсіаст общек, ши екзалта дѣхърїле
 ачелора каре ведеа днтрѣпсъл зп ізъвї-
 тор ал крещїпътъдіі. Ромъніі ар фї пѣтът
 профїта де прїлежъл че съ днфѣдіша. Дар
 карактеръл чел пехотържт ал прїнципълі
 Брѣжковеанъ ши днпотрївіреа зпор воерї
 вътрѣпї, зъдърнїчїръ тоате пѣдеждїле.

(Ва зрша.)

Къвїнте де тълъгїере пентръ Ре- дакторї.

Кънд оаменїі ш'ар лъа остенеалъ пѣ
 зпмаї а прївї дн фїле де каре с'аѣ днзл-
 чїт одатъ, чї знеорї ар ши арѣнка врео къ-
 тьтъръ дн сікрїеме челе маї секрете а

ле редакцілор, кредетъ къ тълъді ш'ар-
 скїтва зпшора жвдекатъ че аѣ деспре фїле
 пѣвлїче; кънд зпїі ар авеа прїлеж а кълка
 одатъ тълъкар пе калеа чеа пїлпъ де спїні
 ши ар осевї днтре літератъра ши пѣвлїчи-
 татеа зпор падіі пѣмаї прѣпче ши днтре
 а ле алтора пайнтате къ веакърї, атъчї ре-
 дакцілор лкар рълъпѣ чел пѣдин о тълъ-
 гїере: де а пѣ фї осъндїте пеаскълатате.
 Пїлделе съпт пеплкъкте, аледем днсъ де
 ачелеа, каре пѣ пот вътъма.

Редакція Вестїторїѣлѣ зпгъреск дн
 Кълъж стрїга дн Ноетврїе, къ пълхаръл а-
 тълърълнеї дї е пїлн де кърџе.

Ън редактор ромънеск обсерва пѣ аша
 де тълът, къ дѣпъ че се фак тоате, компо-
 зїдіе, келтъіалъ, ченсъръ, тїпърїре, коректъ-
 ръ, спедїдіе, апої се маї лъпџек дн дрѣм
 педечї, пе каре пїчї тїпърїторїі де кърџї
 пѣ ле къпоск.

Ал консорте ромън кавтъ тълъгїере
 дн зрълтоареле къвїнте а зпвї скрїіторїѣ:
 „Прїгонїді саѣ калотпїаді, пої вом ста лі-
 пїцідіі ши къ фрѣптеа къратъ днпайнтеа хѣ-
 леї, къчї мїнчъна се точеџе іѣте; къчї а-
 вет конпїїнда де а фаче віне, къчї пої шїм
 към трѣіек ши тор ачеї че се жъртѣек
 а сѣџе венїпъл врепнеї марї рълнї соціа-
 ле. Ваї де ачеїа, карїі п'аѣ інімъ съ спїе
 тот че лі се паре адевър, тот че лі се паре
 дрепт! Къчї а се опрї чїнева пайнтеа рълъ-
 чїреї, днпротїва кърѣїа се поате лъпта,
 есте о фъръделеџе дн контра жвдекъдіі,
 ши а се траџе дндрълт де педрептатеа
 че о поате сѣъръма, о фъръделеџе дн
 контра оменїреї.“

А съспїна днпрезпъ днкъ есте о тълъ-
 гїере. Solatium est miseris, socios habu-
 isse malorum.

С Ъ В Е Н И Р Ъ Л.

Не асть мовіліць, сімвол ая вечнічіей,
 М' афлам одіноарь — дар кьнд . . ам ші зїтат,
 Сьпєс ачелор сімдзрї шї невіновдїей,
 Чє атєпчі ка totd'ава дп сіпз'мі с'а пьстрат.

Ачєа фрѣтоась време de armonie пліпъ,
 Ачєл zestimn de чеасрї. Ах! поате п' о маї фї!
 Дп дарп отєл адєаптъ, дп дарп ел маї сьспїпъ
 De зїлєлє трєкѣтє че п' аѣ а маї veni!

Прѣккѣдл че 'н арїпъ інсекте скортолеце
 Сперєазь, дпсь оаре гьндєцє ел маї тьлт?
 Шї пасєрєа дїп кодрѣ че 'н кьшкь лькѣцє
 Маї властєтъ не крѣзії че пєлєлє 'їаѣ стьлт?

Чєл чє а кьлкат не роze, ажєпс ла єарна вієцєй,
 Кьнд мердє de с' адапъ ла зндє de ісвор,
 Кѣ че сімдїрї гьндєцє ла зїлє а тїпєрєцєй
 Чє аѣ кьрс прєкьт се ськьрцє пьрѣл сьпт пїчор!

Дар чєл че компьрєазь дп тьпгьрї сєкрєтє,
 Кѣ не індїферїндъ, жєнієа са de ієрї;
 Ачєл че ла віртѣтє гьндєцє маї кѣ сєтє,
 Шї 'шї vedє вігорѣл трєжїт de мїї дьрєрї;

Бїміт de лігардїєа че сьфлєтѣї хрѣпєцє
 Сє зїтъ дппрєжрї шї зїчє ліпїціт:
 „Ах! карє є зрїгорѣл че тоатє кьртѣцєцє,
 Сьї чєр ка сь'мі дєслєцє гьндїрї че м'аѣ зїміт?

„Грѣвїдї кьрєнд а трєчє, о чеасрї фьгьтоарє!
 Тьржїдї а воастрє зрїтє че сьфлєтє аѣ врьсдат
 Ка зндє de торєнтє дп валє кьргьтоарє
 Чє тьржє тьлпїчє че 'н дєал аѣ флзгьрат.

„Вєцї трєчє вої, о чєасрї! дар асть мовіліць
 Чє є мартьрѣ плъчєрєй чє оdatъ ам гьстат,
 Дпї амїптеазь вєчнїк кьт вьндєа копїліць
 Odatъ не аїчє трєкьнд м'а 'птімпїнат!

„Дє'шї зїтъ фїїл тьма, шї рєвзл лівєргатєа;
 Дє'шї зїтъ фїлєтєлє кьптарєа de плъчєрї;
 Еѣ пѣ зїт фєрїчїрєа чє акьт сіпгьрѣтатєа,
 Аїчє 'мї о аратъ кѣ врасдє de дьрєрї.

„Дар ваї! о фєрїчїрє зрїматъ de осїндъ
 Е змьра зпор вісєрї чє 'н клїпъ дїснєрєнд.
 Ськьптєє чє аратъ 'н а зндєлор оглїндъ
 А хаосьлї поартъ мортьпгьл дєскїзєнд.

„Ашя 'мї адѣк амїпте de фоаста фєрїчїрє!
 Гьндїнд ла дьпса пьмаї дьрєрєа мєа амїп:
 De шї о тьпгьрєрє ла асть сьвєпїрє
 Ъмї дь не вьзє зїмвєт шї 'н іпїмъ сьспїв.

„Ерєм копїл сьвьрдєлнїк, ізвїам дєшєртчїївєа,
 Мь дєсфьтам дптрѣпса ка 'н лєагьпєл тьтєсєк;
 Нєвіноватєл жєпє дпї крєдє сльвїчїївєа
 Сїстєм de адєвьрѣрї. . . Еѣ пѣ тьгьдѣсєк.

„Аїчї не мовіліць, прївїам ла флорїчєлє. . .
 О! кьт сьпт de фрѣтоасє! — зїчєам дптр'єп дєлїр;
 О жьпъ копїліць дп жєкьрїлє тєлє,
 Ерєм обжєт фєрїчє . . . чє дьлчє сьвєпїр!

„Кьнд ть пьтїа не пьтє; кьнд дпї зїчєа їзвїтє!
 Кьнд сь зїта ла мїпє фьр' а сє 'ндєстєлє;
 Кьнд дп зїмвїрї фрѣтоасє кѣ вьзєлє стропїтє
 De роа тьлцьтїрєй аморѣл єспїма;

„О! еатъ крєаторѣл а фєрїчїрєй тєлє!
 — Зїчєам . . . крєдєам а зїчє . . . de пѣ, поатє
 сімцїам —
 Атєпчі тїндєам зрєкєа ла кьт de фїлєтєлє,
 Шї кьнд рєтѣпєам сіпгьр'ла лєпъ ть зїтїам.

„Грѣвїдї кьрєнд а трєчє, о чеасрї фьгьтоарє!
 Тьржїдї а воастрє зрїтє че сьфлєтє аѣ врьсдат,
 Ка зндє de торєнтє дп валє кьргьтоарє
 Чє тьржїє тьлпїчє че 'н дєал аѣ флзгьрат.“

De поатє сьвєпїрєл с'адѣкь вр'о дьрєрє,
 Е пьмаї пєптрѣ чєлє че сіптє фєрїчїт . . .
 Ъп вьпт акьма трєчє шї сьвєпїрєл пїрє
 Кѣ змьра дїп мортьпгьл ачєй чє'а їзвїт.

1845. Ноємврїє 5.

G. Ciou.